

Ravijuhendi "Kopsu- ja kopsuvälise tuberkuloosi käsitus" käsitusala

Käsitusala koostatud 12.06.2023

Ravijuhendi pealkiri	KOPSU- JA KOPSUVÄLISE TUBERKULOOSI KÄSITLUS (ajakohastatav juhend)
Peamine kasutajate sihtrühm	Perearstid, teised eriarstid ja õed, terviseameti spetsialistid
Hõlmatud isikud/patsiendid ja alarühmad	Kopsu- ja/või kopsuvälise tuberkuloosiga patsiendid ja nende kontaktid ning tuberkuloosi kahtlusega inimesed.
Ravijuhend käsitleb järgmisi teemasid	• Kopsu- ja kopsuvälise tuberkuloosi diagnoosimine, patsientide ravi ja jälgimine • Tuberkuloosiga haige kontaktsete käsitus • Latentse tuberkuloosi käsitus
Ravijuhendis ei käsitleta järgmisi teemasid	• Atüüpiliste mükobakterite poolt põhjustatud haigused (mükobakterioosid) • Kaasuvate haiguste/seisundite ravi tuberkuloosiga patsientidel • Tuberkuloosivastane vaktsineerimine
Teised asjakohased Eesti ravijuhendid	Kopsu- ja kopsuvälise tuberkuloosi käsitus RJ-A/18.1-2017 https://ravijuhend.ee/tervishoiuvarav/juhendid/200/kopsu-ja-kopsuvälise-tuberkuloosi-kasitus
Kriitilised ja tähtsad tulemusnäitajad	Asjakohased tulemusnäitajad on esitatud iga kliinilise küsimuse juures

Ravijuhendi struktuur, käsitletavad teemad:

Ajakohastamisel ravijuhendi struktuuri ei muudeta.

Ravijuhendi ajakohastamiseks avatakse neli kliinilist küsimust ning kolm tervishoiukorralduslikku küsimust.

Lisatakse kolm uut kliinilist küsimust ning kuus tervishoiukorralduslikku küsimust.

Ajakohastatakse kõigi (sh ajakohastamise käigus mitte-avatud kliinilistele küsimustele vastuseks antud) soovitude sõnastus, et iga soovitus oleks kontekstist (nt soovitude loetelust) välja tõstes üheselt mõistetav.

Lühendid ja mõisted:

Vajadusel täiendatakse algse ravijuhendi lühendite ja mõistete loetelu juhendi koostamise käigus.

Kliinilised küsimused:

1. Kas kõigil tuberkuloosi kahtlusega patsientidel tuleb kasutada bioloogilise materjali uuringuks molekulaarset kiirtesti või mikroskoopilist ja külvimeetodit või kõiki eelnimetatud uuringuid tuberkuloosi diagnoosimiseks?

P

tuberkuloosi
kahtlusega
patsiendid

I

molekulaarne kiirtest

C

mikroskoopiline ja
külvimeetod
või kõik
eelnimetatud
uuringud

O

tuberkuloosi
diagnoosimine

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Algses 2017 a juhendis kliiniline küsimus number 5: “Kas kõigil tuberkuloosi kahtlusega patsientidel tuleks tuberkuloosi diagnoosimisel kasutada bioloogilise materjali uuringuks ainult mikroskoopilist vs ainult külvimeetodit vs mikroskoopilist ja külvimeetodit vs kiirtesti vs kõiki eelnimetatud uuringuid?”

Kuna praeguses kliinilises praktikas on kiirtestide kasutamine oluliselt laialdasem, kui algse juhendi valmimise ajal, soovib töörühm teada, millist diagnostilist meetodit või diagnostiliste meetodite kombinatsiooni tuleks kasutada tuberkuloosi diagnoosimiseks.

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

2. Kas kõigil tuberkuloosiga patsientidel, kellel molekulaarne kiirtest näitab resistentsust/tundlikkust isoniasiidile ja/või rifampitsiinile, tuleb järgnevalt teha teiste tuberkuloosi ravimite suhtes ravimtundlikkust määravad molekulaarsed kiirtestid või mitte parema ravitulemuse saamiseks?

P	I	C	O
tuberkuloosiga patsiendid, kellel molekulaarne kiirtest näitab resistentsust/tundlikkust isoniasiidile ja/või rifampitsiinile	teiste tuberkuloosi ravimite suhtes ravimtundlikkust määravad molekulaarsed kiirtestid	teiste tuberkuloosi ravimite suhtes ravimtundlikkust määravate molekulaarsete kiirtestide mittekasutamine	parem ravitulemus

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Algses 2017a juhendis kliiniline küsimus number 7: „Kas kõigil tuberkuloosiga patsientidel, kellel PCR kiirtest näitab resistentsust rifampitsiinile, tuleb järgnevalt teha teiste ravimite suhtes tundlikkust/resistentsust määravad PCR kiirtestid?“

Kuna kasutusele on võetud uusi kiirteste, siis soovib töörühm teada, kuidas kasutada molekulaarseid kiirteste muutuvate raviskeemide korral.

Tulemusnäitajad: testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus, ravi soostumus

3. Kas kõigil tuberkuloosiga patsientidel, kellel molekulaarne kiirtest näitab resistentsust/tundlikkust isoniasiidile ja/või rifampitsiinile, tuleb järgnevalt teha teiste ravimite suhtes fenotüübilise ravimtundlikkuse test või mitte parema ravitulemuse saamiseks? (UUS KÜSIMUS 2023)

P	I	C	O
tuberkuloosiga patsiendid, kellel molekulaarne kiirtest näitab resistentsust/tundlikkust isoniasiidile ja/või rifampitsiinile	fenotüübilise ravimtundlikkuse test	fenotüübilise ravimtundlikkuse testi mittekasutamine	parem ravitulemus

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Töörühm soovib teada, kas ravimtundlikkuse määramiseks piisab ainult molekulaarsest kiirtestist või on vaja lisaks teha fenotüübilise ravimtundlikkuse test, et saada ravimtundlikkuse tulemused ka teiste tuberkuloosi ravimite suhtes ja kinnitada molekulaarse kiirtesti tulemus.

Tulemusnäitajad: testi tundlikkus ja spetsiifilisus, diagnostiline viivitus

4. Kas kõigi kopsu tuberkuloosi patsiendite lähikontaktset tuleb kutsuda tervisekontrolli või mitte võimaliku tuberkuloosi nakatumise diagnoosimiseks? (UUS KÜSIMUS 2023)

P	I	C	O
kopsutuberkuloosi patsiendite lähikontaktset	tervisekontroll	tervisekontrolli mittetegemine	tuberkuloosi nakatumise diagnoosimiseks

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Töörühm soovib teada, kes tuberkuloosi patsiendi lähikontaktsetest tuleb kutsuda tervisekontrolli võimaliku tuberkuloosi nakatumise diagnoosimiseks.

Tulemusnäitajad: haigestumus, diagnostiline viivitus

5. Kas kõigile kopsutuberkuloosi patsientide lähikontaktsetele tuleb teha IGRA või tuberkuliintest või radioloogiline uuring või kõik eelnimetatud uuringud võimaliku tuberkuloosi nakatumise diagnoosimiseks? (UUS KÜSIMUS 2023)

P	I	C	O
kopsutuberkuloosi patsiendite lähikontaktset	IGRA	tuberkuliintest või radioloogiline uuring või kõik eelnevad	võimaliku tuberkuloosi nakatumise diagnoosimine

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Töörühm soovib teada, milliseid uuringuid tuleb kopsutuberkuloosi patsientide lähikontaktsetele teha, et kindlaks teha võimalik tuberkuloosi nakatumine.

Tulemusnäitajad: uuringu/testi tundlikkus ja spetsiifilisus, haigestumus, diagnostiline viivitus

6. Kas kõigile nakkusohtliku tuberkuloosahaige lähikontaktsetele on näidustatud tuberkuloosi profülaktiline ravi või mitte tuberkuloosi haigestumise ennetamiseks?

P nakkusohtliku tuberkuloosahaige lähikontaktset	I tuberkuloosi profülaktiline ravi	C tuberkuloosi profülaktilise ravi mittetegemine	O tuberkuloosi haigestumise ennetamine
--	---	--	--

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Algses 2017a juhendis kliiniline küsimus number 8: „Kas kõigile nakkusohtliku tuberkuloosahaige lähikontaktsetele on tuberkuloosi haigestumise ennetamiseks näidustatud profülaktiline ravi vs mitte?“

Töörühm soovib teada tuberkuloosahaige (sh ravimresistentsete tuberkuloosahaige) lähikontaktsete profülaktilise ravi näidustust.

Teiste hulgas pakuvad huvi lähikontaktset, kes on HIV-positiivsed, immuunokomprimeeritud ja kuni 5-aastased lapsed.

Tulemusnäitajad: esmashaigestumus, elulemus/suremus, ravisoostumus, patsiendi rahulolu, patsiendi elukvaliteet, kõrvaltoimed

7. Kas kõigile latentse tuberkuloosiga patsientidele on näidustatud tuberkuloosi profülaktiline ravi või mitte tuberkuloosi haigestumise ennetamiseks?

P latentse tuberkuloosiga patsiendid	I tuberkuloosi profülaktiline ravi	C tuberkuloosi profülaktilise ravi mittetegemine	O tuberkuloosi haigestumise ennetamine
--	---	--	--

Millist probleemi soovitakse küsimusega lahendada:

Algses 2017a juhendis kliiniline küsimus number 15: „Kas kõigile latentse tuberkuloosiga patsientidele on tuberkuloosi haigestumise ennetamiseks näidustatud tuberkuloosi profülaktiline ravi vs mitte?“

Töörühm soovib värsket tõendust selle kohta, kellele teha profülaktilist ravi tuberkuloosi haigestumise ennetamiseks kui nakatumise algallikas on teadmata.

Tulemusnäitajad: esmashaigestumus, elulemus/suremus, ravisoostumus, patsiendi rahulolu, patsiendi elukvaliteet, kõrvaltoimed

Tervishoiukorralduslikud küsimused

1. Kes määrab ja kes koordineerib tuberkuloosihaike ravi (sh ravijärelvalve ekspertkomisjoni saatmine)? (Täiendatud: „sh ravijärelvalve ekspertkomisjoni saatmine“ osas)
2. Kes jälgib patsienti pärast tuberkuloosi ravi?
3. Kes jälgib latentse tuberkuloosiga patsienti?
4. Kuidas määratleda tuberkuloosihaike kontaktset? (UUS KÜSIMUS 2023)
5. Kes selgitab välja tuberkuloosihaike kontaktset ja kutsub nad tervisekontrolli? (UUS KÜSIMUS 2023)
6. Kui haigestub laps, siis kes selgitab välja nakkusallika? (UUS KÜSIMUS 2023)
7. Millistel juhtudel laiendada nakkusliku kopsutuberkuloosiga patsiendi tervisekontrolli kutsutavate lähikontaktsete ringi? (UUS KÜSIMUS 2023)
8. Millal ja kuidas kaasata tuberkuloosiga patsiendi kontaktsete väljaselgitamisse Terviseamet? (UUS KÜSIMUS 2023)
9. Kuidas korraldada tuberkuloosihaike ambulatoorne ravi? (UUS KÜSIMUS 2023)